

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง

จุฑารัตน์ ใจวังเย็น *

สุรพล บัวพิมพ์ **

อัมเรศ เนตาสีธิ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงาน สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครู จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน จังหวัดลำปาง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการส่งเสริมนักเรียนด้านการป้องกันและ แก่ไข่นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียนปัญหา ที่สำคัญคือ การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ได้ข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริง ครูขาดการติดตามป้องกัน และปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข ควรดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้วางไว้ ควรใช้ผลการประเมินจาก การคัดกรองเป็นพื้นฐานในการพิจารณาด้านพฤติกรรมเด็ก ควรส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาและโรงเรียนควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่

* นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

**อาจารย์, ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

***อาจารย์, ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

The Advising and Helping Student System Operation of the Large Private Schools Attached to the Office of the Private Education Commission, Lampang Province

Chutharat Chaiwangyen*

Surapol Boapimp**

Ammaret Netasit***

Abstract

This research aimed to study the state of the advising and helping student system operation and discover the guidelines to solve the problem in the large private schools under the Office of the Private Education Commission, Lampang province. The studied sample consisted of 248 teachers. The questionnaire was used to collect the needed data. The collected data were analyzed via the application of percentage, mean and standard deviation.

The research results indicated that the state of the advising and helping student system operation was rated at a high level as a whole. Considering the mean score of each aspect, the student supporting activity, the preventing and problem solving activity, the case selecting activity, the individual knowing activity and case transferring activity were in descending order. Regarding the problem, it indicated that the lack of systematic operation, the information did not correspond to reality, school and teachers lack of monitoring, preventing and solving student problem continually. Solution implementation activities should be operated as activities placed. The results of the screening assessment should use as a basis for determining the behavior of children. Schools should encourage strong family in preventing and solving problems. Moreover, schools should have transferring students systems both inside and outside clearly.

Keywords : The advising and helping student system, large private schools

*Graduated Student, Master of Educational(Educational Administration), Lampang Rajabhat University.

**Lecturer, Dr. Faculty of Education(Educational Administration), Lampang Rajabhat University.

*** Lecturer, Dr. Faculty of Education(Educational Administration), Lampang Rajabhat University.

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านสื่อเทคโนโลยี สถาบันบันเทิงเรีงมย์ที่เกิดขึ้นมากมาย ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบให้เด็กและเยาวชนมีค่านิยมที่ฟุ่มเฟือย เกิดสังคมแห่งการเลียนแบบ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคม ตามมามากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ปัญหาสิทธิเด็ก เด็กถูกรังแก ถูกเอารัดเอาเปรียบ กลายเป็นความก้าวร้าวรุนแรงขึ้นทุกวัน เศรษฐกิจยิ่งเจริญเติบโตมากเพียงใด ปัญหา เหล่านี้ก็มีเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ถ้าไม่สร้างสังคม ชุมชนให้เข้มแข็ง เด็กและเยาวชน จะหลงทิศทางและสร้างปัญหา (พนม จอมอินตา, 2547) บางรายประสบปัญหากับความกดดันและทุกข์ใจจนหาทางออกที่ไม่เหมาะสม เช่น การประพฤติดนแบบลักเพศ หันเข้าหาสุรา รวมทั้งสิ่งเสพติดประเภทต่างๆ และแยกตัวออกจากสังคม เป็นต้น เพราะขาด การได้รับการแนะแนว การดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546, หน้า 37) สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการและจัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ทั้งในด้าน การเรียน ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความประพฤติ การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ ตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมนักเรียนเป็น การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นการเอาใจใส่ นักเรียน กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปัญหาโดยการให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาและการส่งต่อนักเรียนเป็นการดำเนินการ กรณีที่นักเรียนมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายหลักอันประกอบด้วยกิจกรรม แนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมระบบช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนหลายแห่งขาดความเข้าใจ ในกิจกรรม ดังกล่าว ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องเป็นระบบ บุคลากรขาดองค์ความรู้ในการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัจจุบันของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักบริหาร งานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดหลักการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้อง กับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษาโดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีผลต่อครู มีหลักฐาน

การทำงานที่ตรวจสอบได้โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด รวมถึงการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีความปลอดภัยในทุกๆด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน

องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2544) เป็นการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จะต้องเป็นความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรหลักในการดำเนินงาน คือ ครูประจำชั้น/ครู โดยมีภารกิจที่เป็นหัวใจ ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ในแต่ละองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว มีความสำคัญมีวิธีการและ เครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้แก่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและรับผิดชอบ การบริหารจัดการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับครูและผู้เกี่ยวข้องจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าสถานศึกษา เป็นสถาบันประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรอื่น ๆ (จรัสรัตน์ มีพันธ์, 2553)

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาปัจจุบันเป็นการดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนา คุณภาพนักเรียนกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไข ปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อ การพัฒนาคุณภาพนักเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2544) โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ว่ามนุษย์ทุกคน มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละบุคคล มีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านการป้องกันและ แก้ไข ปัญหา นักเรียน หรือการส่งเสริมนักเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 มาตรการ (กระทรวงศึกษาธิการ อ้างใน สายสมร ยุวมินิ. 2545) เป็นการสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ เร่งแก้ปัญหา ยาเสพติดและเพศศึกษาในสถานศึกษาโดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดผู้ปกครอง วัดและชุมชน ควบคุมและป้องปรามไม่ให้ นักเรียนเข้าไปมั่วสุมในสถานบันเทิงและแหล่งเริงรมย์และให้ความร่วมมือในการจัดระเบียบสังคมโดยชี้เบาะแสให้ผู้รับผิดชอบ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการดำเนินการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและสถานศึกษา ส่งเสริมสถานศึกษาให้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและดำเนินการแก้ไขปัญหาการติด “สุณย์” ติด “ร” การมาสายของนักเรียน และพัฒนาผลการเรียนเฉลี่ยให้สูงขึ้น

3. สภาพโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง

โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง (ขมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา, 2548) มีหน้าที่ ดำเนินการ กำกับ ดูแล สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด จัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ในกลุ่มอายุต่างๆเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาคืบตามศักยภาพ แต่ละบุคคลในปีการศึกษา 2555 ประกอบด้วยโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 23 โรงเรียน แบ่งเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง จำนวน 19 โรงเรียน อำเภอองาว จำนวน 2 โรงเรียน และ อำเภอห้างฉัตรจำนวน 2 โรงเรียน มีจำนวนครูทั้งหมด 655 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 8,927 คน เป็นโรงเรียน ที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ในด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียน โดยใช้กระบวนการที่สอดคล้อง กับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพิจารณาเห็นว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ กรมสุขภาพจิต ได้พัฒนาและขยายผลสู่โรงเรียนต่างๆตลอดจนถึงโรงเรียนเอกชนในจังหวัดลำปางในช่วงก่อนการปฏิรูป การศึกษา เป็นกระบวนการที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิด ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน และ ทุกฝ่ายยังมีความเห็นสอดคล้องกันอีกว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีคณะผู้บุคคล 5 กลุ่ม ที่มีบทบาทสำคัญ ต่อการทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย 1) คณะผู้บริหาร 2) ครูแนะแนว 3) ครูที่ปรึกษา 4) เครือข่าย ผู้ปกครอง 5) นักเรียน ที่ต้องร่วมมือกัน ในกระบวนการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นกลไกที่ประสาน ความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะ กลุ่มนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาให้ทำหน้าที่เป็นกลุ่มนำเพื่อนที่ประสบปัญหา มีความต้องการที่จะรับคำปรึกษาแนะนำหรือความช่วยเหลือในเบื้องต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ จำนวน 655 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ใน ปีการศึกษา 2555 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อมั่น .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 233 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เลขสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปาง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ แบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check List) ในเรื่อง เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน รวม 51 ข้อ และแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended) จำนวน 5 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเองโดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมนัดหมาย

การเก็บแบบสอบถามคืน โดยใช้วิธีการนำส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง จำนวน 248 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 233 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ มีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกระบวนการทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก โดยจำแนกตามรายด้านได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาที่สำคัญ คือ การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ผู้ปกครองบางท่านให้ข้อมูลเด็กนักเรียนไม่ครบถ้วน ทำให้การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนไม่ตรงกับความเป็นจริง

ด้านการคัดกรองนักเรียนทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาที่สำคัญ คือ ได้ข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริง เพราะนักเรียนกลัวความผิด ครูไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนในการคัดกรองนักเรียน

ด้านการส่งเสริมนักเรียนทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาที่สำคัญ คือ โรงเรียนไม่มีระบบการส่งเสริมนักเรียนอย่างรูปธรรม ครูไม่ได้ส่งเสริมนักเรียนทุกคน ครูจะเน้นการส่งเสริมนักเรียนเฉพาะเด็กเก่ง หรือเด็กที่อ่อนเท่านั้น

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหา ที่สำคัญ คือ ครูขาดการติดตามป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่องขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ชู้สาว ทะเลาะวิวาท

ด้านการส่งต่อนักเรียนทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดการประสานความร่วมมือ ในการส่งต่อ ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียนมากนักเนื่องจากเป็นภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ หากตรงตามนโยบายของหน่วยงาน ก็จะได้ความร่วมมือเป็นอย่างดีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข คือ โรงเรียนจะต้องมีระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ควรมีการตกลงกันในระดับหัวหน้าหน่วยงาน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ สังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดลำปางมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย คือ

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบสภาพความเป็นอยู่แท้จริงของครอบครัวมีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสถียร ทามัง (2551) ที่พบว่าในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ได้เยี่ยมบ้าน วางแผนการคัดกรอง จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ความรู้ ครูให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน และกิจกรรมให้นักเรียน สำหรับการฝึกวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองมีการปฏิบัติน้อยกว่ากิจกรรมอื่น

อาจเนื่องจากครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและนักเรียนไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรมย์ ลีกุล (2547) ที่พบว่า ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการทำงาน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งส่งผลให้การจัดเก็บข้อมูลในระเบียบสะสมไม่ตรงกับผู้เรียน จึงควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้พบปะนักเรียนเป็นประจำ ได้แจ้งข่าวสาร ทำกิจกรรมกับนักเรียน เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ฝึกให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนและครู ภายในชั้นเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดแรงกระตุ้นในการสร้างสรรคกิจกรรมที่สามารถแก้ปัญหาของนักเรียนได้ ศึกษาและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองโดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนเท่าที่ควร ครูประจำชั้น ครูแนะแนว วิชาข้อมูลที่เป็นความลับของนักเรียน การเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นปัจจุบัน เช่น ระเบียบสะสม การสังเกต การสอบถามจากเพื่อน จากครูและผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน เป็นต้น การคัดกรองนักเรียนด้านต่างๆ ตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสมกับสภาพนักเรียน มีการจัดประชุมผู้ปกครองต่อเนื่อง และการขอความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน สำหรับกิจกรรมบันทึกสรุปลผลการคัดกรองนักเรียนที่ผ่านการวิเคราะห์ด้านต่างๆ แล้วอย่างถูกต้องครบถ้วน มีการปฏิบัติน้อยกว่ากิจกรรมอื่นๆ ซึ่งอยู่ในระดับมาก การที่กิจกรรมนี้มี การปฏิบัติน้อยกว่า กิจกรรมอื่นอาจเนื่องมาจากครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการบันทึกรวบรวมเอกสารให้เป็นระบบ ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี จึงไม่ได้นำมาช่วยในการจัดเก็บเอกสาร อีกทั้งในการคัดกรองนักเรียนนั้นต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ครูต้องมีประสบการณ์ในการคัดกรอง ต้องทำให้เป็นระบบ มีขั้นตอน มีเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลที่จะนำไปใช้ได้มีการปรับข้อมูลเป็นปัจจุบัน เพื่อจะได้แก้ไขปัญหานักเรียนได้ประสบผลสำเร็จ

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนการส่งเสริมนักเรียน มีการจัดกิจกรรม โฮมรูม มีการดูแลนักเรียน ให้ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ มีการอบรมสั่งสอน แนะนำ ตักเตือนนักเรียนในช่วงโฮมรูม และช่วงโมงคุณธรรม จริยธรรมซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าถ้ามีการกำหนดขอบเขตงานและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนจะส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2544) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมนักเรียน ไว้ว่าเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียน กลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียน กลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหากลับมาเป็นนักเรียน กลุ่มปกติและมีคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแนะแก่นักเรียนที่มีปัญหาในทุกด้าน ด้วยความเต็มใจ ครูประจำชั้น ครูแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนด้วยท่าทีที่เป็นมิตร มีการนำเอาข้อมูลพฤติกรรมที่ได้จากแฟ้มประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) มาเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันและแก้ปัญหาวุฒิกรรมนักเรียน ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเทคนิคในการให้คำปรึกษากับนักเรียน และความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย บุคคลและเฉพาะกลุ่ม การแก้ปัญหานั้นครูที่ปรึกษาต้องเสียสละส่วนตัวให้กับนักเรียนและต้องมีเวลาทุกครั้งที่นักเรียนมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ที่สรุปไว้ว่า ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรให้

ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาวุฒิกกรรมนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นคนมีคุณภาพของสังคม

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนด้านการส่งต่อนักเรียน การประสานงานและจัดส่งนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูกิจการนักเรียน/ครูพัฒนานักเรียนและได้ส่งต่อนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอก ช่วยกันแก้ไขปัญหานักเรียน ในส่วนที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ด้วยตนเอง อาจเป็นเพราะว่าปัญหาบางอย่างของนักเรียนบางคน บางกลุ่ม โรงเรียนไม่มีครูเฉพาะทาง ไม่มีความรู้และทักษะในเรื่องของปัญหานั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ บัวเครือ โพธิ์ชัย (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการช่วยเหลือนักเรียนและประสานงานกับครู-อาจารย์อื่น ในการแก้ไขปัญหานักเรียนรวมทั้งประสานงานกับผู้ปกครอง หน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้วางไว้ ครูที่ปรึกษาควรหาข้อมูลเด็กนักเรียนเพิ่มเติมจากเพื่อนบ้าน ใกล้เคียง เมื่อมีโอกาสไปเยี่ยมบ้าน

1.2 ครูที่ปรึกษา หรือครูผู้สอน ควรใช้ผลการประเมินจากการคัดกรองเป็นพื้นฐานในการพิจารณาด้านพฤติกรรมเด็ก ควรมีการจัดประชุม ชี้แจง ให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินตนเองให้กับนักเรียน

1.3 โรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม แผนงาน โครงการ และงบประมาณที่รองรับ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ส่งเสริมความสามารถและทักษะชีวิต

1.4 ควรส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรจัดกิจกรรมที่เป็น การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ หารูปแบบเพื่อพัฒนาในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2.2 การทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 “ฉบับสมบูรณ์ 2550-2554*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ. : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- _____. (2550). *รายงานการสังเคราะห์การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จूरี่รัตน์ มีพันธ์. (2553). *การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่ การศึกษาอำเภอนเขต 1.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพปาก*.
- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). *ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- พนม จอมอินตา. (2547). *กระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะของประชาชน*. ลำปาง : สำนักงานสาธารณสุข.
- ภิรมย์ ลีกุล. (2546). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี*.
- ษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา. (2548). *การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*.
- สายสมร ยุวมินิ. (2546). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ
- สุภาพจิต. กรม. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). *คู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เสถียร ทามัง. (2550). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปึงเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.